

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: POLİTİKALAR VE YASAL DÜZENLEMELER

****Öğrenme Hedefi:**** Özel eğitimin yasal dayanaklarını, uluslararası sözleşmeleri, Türk eğitim sistemindeki kanun ve yönetmelikleri analiz edebilme.

BÖLÜM 1: ULUSLARARASI VE ULUSAL TEMELLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. Türkiye'de özel eğitimin "anayasa"sı olarak kabul edilen ve 1997 yılında yürürlüğe giren temel yasal düzenleme hangisidir?

- 573 Sayılı KHK (Kanun Hükmünde Kararname)
- 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu
- 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu
- 652 Sayılı KHK
- 430 Sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu

Cevap: A. 573 Sayılı KHK, özel eğitimin modern yapısını belirleyen en temel düzenlemedir.

2. "Her çocuğun eğitim alma hakkı vardır ve engelli çocukların normal okullarda eğitim görmesi esastır" görüşünü vurgulayan uluslararası belge hangisidir?

- Salamanca Bildirgesi (1994)
- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
- Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989)
- Jomtien Dünya Eğitim Konferansı
- Biyoloji ve Tıp Sözleşmesi (Oviedc)

Cevap: A. Salamanca Bildirgesi, kapsayıcı eğitimin (inclusion) küresel ölçekteki en önemli dayanağıdır.

3. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre, eğitimde "Fırsat ve İmkân Eşitliği" ilkesi gereği ne tür bir yaklaşım benimsenir?

- Özel eğitim ihtiyacı olanlar için özel önlemler alınır.
- Engelli bireyler eğitim dışı bırakılabilir.
- Eğitim sadece normal gelişim gösterenlere haktır.
- Özel eğitim bir ayrıcalıktır.
- Sadece başarılı olan engelliler eğitilir.

Cevap: A. 1739 SK, eğitimin genel amaç ve ilkelerini belirler; fırsat eşitliği için özel önlemleri zorunlu kılar.

4. BM Engelli Hakları Sözleşmesi'ne göre taraf devletler, engellilerin genel eğitim sisteminden dışlanmamasını sağlamalıdır. Bu hangi kavramdır?

- Ayrılaştırma (Segregation)
- Entegrasyon (Integration)
- Kapsayıcı Eğitim (Inclusion)
- Evde Eğitim
- Yatılı Eğitim Mobilizasyonu

Cevap: C. Kapsayıcı eğitim, sistemin öğrenciye göre uyarlanması sürecidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: POLİTİKALAR (SORU 5-8)

BÖLÜM 2: ÖZEL EĞİTİMİN TEMEL İLKELERİ

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. Hizmetlerin planlanmasında "Eğitimin bireyin eğitsel performansına göre düzenlenmesi" hangi temel ilkeyi ifade eder?

- a) Genelleme
- b) Bireyselleştirme (BEP)
- c) Klasik Eğitim Uygulaması
- d) Toplu Öğretim Tekniği
- e) Eşitlikçi Yaklaşım (Standart) Bakış Açısı

Cevap: B. Bireyselleştirme, BEP/IEP sürecinin temel hareket noktasıdır.

6. Aşağıdakilerden hangisi 573 Sayılı KHK'da yer alan özel eğitimin temel ilkelerinden biri ****DEĞİLDİR****?

- a) Eğitime erken başlanması esastır.
- b) Ailelerin sürece katılımı sağlanır.
- c) En az kısıtlayıcı eğitim ortamı hedeflenir.
- d) Sadece ağır engelli bireylere eğitim verilir.
- e) Sosyal ve fiziksel çevre düzenlenir.

Cevap: D. Özel eğitim, tüm yetersizlik türlerini ve derecelerini kapsayan bir hak; sınırlama yapılamaz.

7. Özel eğitimde "Erkenlik" ilkesine göre, destek hizmetlerine ve eğitime ne zaman başlanmalıdır?

- a) Tanılama yapıldığı andan itibaren.
- b) Çocuk 7 yaşına geldiğinde.
- c) Okuma yazma öğrenince.
- d) Ergenlik döneminde.
- e) Sadece anaokuluna başlarken.

Cevap: A. Erken çocukluk dönemi eğitimi, gelişimsel geriliklerin önlenmesinde veya hafifletilmesinde kritiktir.

8. Özel eğitim hizmetleri yürütülürken "Aile Katılımı" hakkında aşağıdakilerden hangisi yasal olarak doğrudur?

- a) Ailenin her aşamada aktif katılımı esastır.
- b) Aile sadece karar aşamasında bilgilendirilir.
- c) Aile sürece dahil edilmez.
- d) Aile katılımı isteğe bağlıdır, yasal zorunluluk yoktur.
- e) Aile sadece maddi destek için sürece katılır.

Cevap: A. Aile eğitimi ve katılımı, eğitimin sürekliliği ve başarısı için yasal bir zorunluluktur.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: POLİTİKALAR (SORU 9-12)

BÖLÜM 3: TANILAMA VE YERLEŞTİRME SÜREÇLERİ

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. Özel eğitim ihtiyacı olan bireyin "Tıbbi Tanılaması" hangi kurum veya kuruluş tarafından gerçekleştirilir?

- a) Sağlık Kuruluşları (Hastaneler)
- b) Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM)
- c) Okul Rehberlik Servisi
- d) Milli Eğitim Müdürlükleri
- e) Özel Eğitim Kursları

Cevap: A. Tıbbi tanılama hastanelerde, eğitsel tanılama ise RAM'larda yapılır.

10. Eğitsel değerlendirme sonucu bireyin yerleştirileceği eğitim ortamına nihai kararı veren kurul hangisidir?

- a) BEP Geliştirme Birimi
- b) Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu (il/ilçe)
- c) Okul Yönetimi
- d) RAM Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu (Öneren)
- e) Psikolojik Danışma Kurulu

Cevap: B. RAM'daki kurul öneri sunar, il/ilçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu resmi yerleştirme kararını verir.

11. RAM bünyesindeki Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu'nda aşağıdakilerden hangisinin bulunması zorunlu ****DEĞİLDİR****?

- a) Özel Eğitim Öğretmeni
- b) Rehber Öğretmen
- c) Eğitim Programcısı (veya uzmanı)
- d) Ölçme Değerlendirme Uzmanı
- e) Okul Müdürü (Yerleştirilecek Okulun)

Cevap: E. Kurul üyeleri yönetmelikle belirlenmiştir; okul müdürü karar verici kurulun doğal üyesi değildir.

12. Bireyin performansına dayalı olarak hazırlanan ve alacağı destek hizmetleri de içeren yasal belge hangisidir?

- a) BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı)
- b) Genel Eğitim Programı (MEB)
- c) Ölçme-Değerlendirme Çizelgesi
- d) Veli Görüşme Raporu
- e) Disiplin Yönetmeliği Ek Dosyası

Cevap: A. BEP, yasal bir zorunluluk olup öğrencinin eğitim haritası ve hakkını savunan bir belgedir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: POLİTİKALAR (SORU 13-16)

BÖLÜM 4: EĞİTİM ORTAMLARI VE KAYNAŞTIRMA

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin, akranlarıyla birlikte genel eğitim sınıflarında eğitim görmesi sürecine ne denir?

- a) Özel Eğitim Sınıfı Uygulaması
- b) Kaynaştırma / Bütünleştirme Eğitimi
- c) Evde Eğitim Hizmeti
- d) Yatılı Özel Eğitim Okulu
- e) Hastane Sınıfı Uygulaması

Cevap: B. Kaynaştırma, "En Az Kısıtlayıcı Eğitim Ortamı" (LRE) felsefesine dayanır.

14. Aşağıdakilerden hangisi "Kaynaştırma yoluyla eğitim" uygulamalarının temel amaçlarından biri ****DEĞİLDİR****?

- a) Öğrenciyi akranlarından izole etmek.
- b) Öğrencinin sosyal kabulünü artırmak.
- c) Öğrencinin akademik performansını desteklemek.
- d) Bireyi bağımsız yaşama hazırlamak.
- e) Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak.

Cevap: A. Kaynaştırmanın amacı izolasyon değil, sosyal ve akademik bütünleşmeyi sağlamaktır.

15. Tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi için hazırlanan BEP planının geliştirilmesinden öncelikle kim sorumludur?

- a) Sadece Rehber Öğretmen
- b) Okul Müdürü Tek Başına
- c) BEP Geliştirme Birimi (Ekip)
- d) Sadece Veli
- e) RAM Görevlileri Uzaktan

Cevap: C. BEP bir ekip işidir ve okul bünyesinde kurulan BEP Geliştirme Birimi tarafından hazırlanır.

16. "Destek Eğitim Odası" hizmeti hakkında aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Okulun ders saatleri içinde veya dışında verilebilir.
- b) Öğretmenlere %25 ek ders ücreti artırımlı ödenir.
- c) Sadece üstün yetenekli öğrenciler için açılır.
- d) Sadece okul sonrası saatlerde verilmesi zorunludur.
- e) Öğrencinin ihtiyacı olan alanlarda destek sunulur.

Cevap: D. Destek eğitim odası, okulun çalışma saatleri içinde öğrencinin BEP'ine göre planlanabilir; sadece okul sonrası değildir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: POLİTİKALAR (SORU 17-20)

BÖLÜM 5: BEP SÜRECİ VE YASAL SORUMLULUKLAR

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. Okul bünyesinde kurulan BEP Geliştirme Birimi'nin başkanı yasal olarak kimdir?

- a) Okul Müdürü (veya görevlendireceği yrd.)
- b) Rehber Öğretmen
- c) En kıdemli Özel Eğitim Öğretmeni
- d) Okul Aile Birliği Başkanı
- e) RAM Müdürü

Cevap: A. Yönetmeliğe göre BEP birimi başkanı kurum müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcısıdır.

18. BEP dosyasında aşağıdakilerden hangisinin yer alması yasal olarak zorunlu **DEĞİLDİR**?

- a) Eğitsel Performans Düzeyi
- b) Uzun ve Kısa Dönemli Amaçlar
- c) Sunulacak Destek Hizmetler
- d) Öğrencinin Kimlik Bilgileri ve Tıbbi Özet
- e) Çocuğun En Sevdiği Yemeklerin Listesi

Cevap: E. BEP akademik ve gelişimsel hedeflere odaklanır; yaşamsal tercih listeleri zorunlu bileşen değildir.

19. Merkezi sınavlarda (LGS, YKS vb.) engelli öğrenciler için "Sınav Tedbir Hizmetleri" kararı nerede alınır?

- a) Okul Aile Birliği Kararıyla
- b) RAM / Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Kararıyla
- c) İl Sağlık Müdürlüğü Tebliğiyle
- d) Sınıf Öğretmeninin Onayıyla
- e) Polis Merkezi Kayıtlarıyla

Cevap: B. Merkezi sınavlarda ek süre veya yardımcı kişi gibi tedbirler RAM'daki değerlendirme sonucunda belirlenir.

20. Bir öğrencinin BEP planı (hedefleri ve performans düzeyi) en az ne kadar sürede bir gözden geçirilmelidir?

- a) Yılda en az bir kez.
- b) Sadece 4 yılda bir.
- c) Mezun olana kadar bir kez hazırlanması yeterlidir.
- d) Her hafta sonu.
- e) Sadece veli isterse.

Cevap: A. BEP dinamik bir süreçtir, yasal olarak yılda en az bir kez revize edilip onaylanması gerekir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: POLİTİKALAR (SORU 21-24)

BÖLÜM 6: GEÇİŞ HİZMETLERİ VE GÜNCEL MEVZUAT

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. Özel eğitim okulundan iş yaşamına veya bir üst kademeye geçişte bireyin bağımsızlığını destekleyen plan hangisidir?

- a) Geçiş Planı (Individualized Transition Plan)
- b) Disiplin Planı
- c) Mali Destek Planı
- d) Sağlık Takip Çizelgesi
- e) Veli Bilgilendirme Bülteni

Cevap: A. Geçiş hizmetleri, bireyin okul sonrası hayata (istihdam, bağımsız yaşam) uyumunu amaçlar.

22. MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre "Evde Eğitim" hizmetinden yararlanma temel şartı nedir?

- a) En az 12 hafta süreyle örgün eğitime devam edemeyeceğinin sağlık raporu ile belgelenmesi.
- b) Sadece öğrencinin istemesi.
- c) Okulun uzak olması.
- d) Sadece hafif düzey zihin yetersizliği olması.
- e) Öğretmenin eve gelmek istemesi.

Cevap: A. Yönetmeliğe göre, en az 12 hafta süreyle örgün eğitim kurumundan yararlanamayacağı belirtilen bireylere evde eğitim sunulur.

23. "Özel Eğitim Meslek Okulları"nda öğrencilere temel olarak hangi tür programlar uygulanmaktadır?

- a) Sadece Akademik (Fen-Matematik) Programlar
- b) Yabancı Dil Ağırlıklı Programlar
- c) İş ve Meslek Eğitimi Programları (Meslek Edindirme)
- d) Sadece Sanat ve Spor Programları
- e) Askeri Eğitim Programları

Cevap: C. Bu okullar özel gereksinimli bireyleri istihdama hazırlamak için mesleki eğitim odaklıdır.

24. Kaynaştırma öğrencisi için "Bireyselleştirilmiş Öğretim Materyali" hazırlama görevi öncelikle kime aittir?

- a) Milli Eğitim Bakanı
- b) Okul Müdürü Tek Başına
- c) Dersi yürüten alan/sınıf öğretmeni (BEP birimiyle iş birliğiyle)
- d) Hizmetli Personel
- e) Sadece Veli Görevlidir

Cevap: C. Uygulamadan doğrudan sorumlu olan öğretmen, BEP'teki hedeflere uygun materyal uyarlamakla yükümlüdür.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: POLİTİKALAR (FİNAL)

BÖLÜM 7: GENEL DEĞERLENDİRME VE İDARİ YAPI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

25. Türkiye'de özel eğitim hizmetlerinin koordinasyonu ve denetiminden sorumlu en üst idari merkez birim hangisidir?

- a) MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- b) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- c) Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü (ASHB)
- d) Valilik Yazı İşleri Müdürlüğü
- e) Sadece RAM Müdürlükleri (Yerel)

Cevap: A. Bu genel müdürlük ülke çapındaki politika belirleyici, bütçe yönetici ve denetleyici ana mercidir.

muratvuranlar.com